

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om oljeskyddsfonden och till vissa lagar som har samband med den (RP 119/2004 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om oljeskyddsfonden och till vissa lagar som har samband med den kompletteras så att staten ur oljeskyddsfonden utöver ersättning för kostnader för anskaffning av materiel för bekämpning av fartygsoljeskador också kunde få ersättning för kostnader för upprätthållande av bekämpningsberedskapen.

Avsikten är att en ny kombiisbrytare som också har utrustning för bekämpning av olje- och kemikalieskador anskaffas för Sjöfartsverkets och Finlands miljöcentrals bruk på basis av ett långvarigt befraktningsavtal. Det föreslås att största delen av de av isbrytarens driftskostnader som från och med år 2007

hänför sig till oljebekämpning och uppgår till ca 2,4 miljoner euro skall ersättas ur oljeskyddsfonden. Enligt propositionen skall dessutom statens andra kostnader för upprätthållande av bekämpningsberedskap, som de senaste åren uppgått till ca 1,8 miljoner euro, kunna ersättas ur fonden.

För tryggnad av fondens likviditet föreslås i propositionen att oljeskyddsavgiften höjs till 0,50 euro per ton olja. Den höjda avgiften tas ut från och med lagens ikraftträdande och intäkten av den till fonden beräknas uppgå till ca 7,5 miljoner euro per år.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Den ursprungliga propositionen

I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om oljeskyddsfonden och till vissa lagar som har samband med den (RP 119/2004 rd) föreslås att det skall vara möjligt att av oljeskyddsfondens medel enligt prövning ersätta staten för kostnader som anskaffning av materiel för bekämpning av fartygsoljeskador orsakar. En motsvarande bestämmelse ingår i den gällande lagen om oljeskyddsfonden.

Genom lagen om temporär ändring av 2 och 3 § lagen om oljeskyddsfonden (1012/2002) höjdes oljeskyddsavgiften för importerad olja och olja som transporteras genom Finland från 0,37 euro till 0,60 euro per ton olja åren 2003 och 2004. Enligt motiveringen till den ursprungliga propositionen har regeringen för avsikt att föreslå en ett års förlängning av giltighetstiden för den temporära lagen, dvs. fram till utgången av år 2005.

I propositionen föreslås inte någon bestående höjning av avgiften efter det att giltighetstiden för den temporära lagen går ut.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

Avsikten är att en ny kombiisbrytare med utrustning för bekämpning av olje- och kemikalieskador skall anskaffas för Sjöfartsverkets och Finlands miljöcentrals bruk på basis av ett långvarigt befraktningsavtal utgående från en öppen anbudstävling. Avsikten är att en beställningsfullmakt som gäller detta skall tas in i statsbudgeten för 2005. Genom anskaffning av en kombiisbrytarens tjänster skapas beredskap med tanke på riskerna till följd av de tilltagande oljetransporterna på Finska viken. En förutsättning för att staten skall få ersättning ur oljeskyddsfonden för den serviceavgift som motsvarar den andel av anskaffningsutgifterna för kombiisbrytaren som hänför sig till oljebekämpning är

att det förslag till lag om oljeskyddsfonden som ingår i den proposition som behandlas i riksdagen kompletteras.

Syftet med propositionen är att staten i fortsättningen skall kunna få ersättning ur oljeskyddsfonden för kostnader för anskaffning av materiel för bekämpning av fartygsoljeskador och dessutom för driftskostnader för sådan materiel och för andra kostnader för upprätthållande av bekämpningsberedskap. Det föreslås därför att rubriken för 18 § i den föreslagna lagen om oljeskyddsfonden ändras och att paragrafen kompletteras så att staten också kan få ersättning för kostnader för upprätthållande av beredskap att bekämpa fartygsoljeskador. Ersättningarna skall vara beroende av prövning och beslut om dem skall fattas av fondens styrelse. För tydlighetens skull föreslås att 18 § delas upp i två moment så att 1 mom. gäller ersättningar till staten och 2 mom. ersättningar till landskapet Åland.

När det gäller kombiisbrytarprojektet och andra bekämpningsfartygsprojekt de senaste åren är det fråga om beredskap med tanke på de ökande riskerna till följd av att i synnerhet Rysslands och Estlands oljetransporter tilltagit betydligt. Oljetransporternas volym på Finska viken uppgår redan i år till uppskattningsvis 100 miljoner ton, varav Finlands egen oljeimport och oljeexport samt kusttrafik svarar för mindre än 20 miljoner ton. Därför måste det anses skäligen att endast en del av de kostnader som en förbättring av bekämpningsberedskapen åsamkar staten ersätts ur oljeskyddsfonden och att en del, på samma sätt som hittills, täcks slutligt med medel i statsbudgeten.

Bruksavgifterna för den nya kombiisbrytaren skall fördelas mellan Sjöfartsverket och Finlands miljöcentral. Finlands miljöcentral skall betala uppskattningsvis 2,4 miljoner euro per år, varav ca 1,7 miljoner euro gäller täckande av investeringskostnaderna för isbrytaren. Dessutom använder Finlands miljöcentral för närvarande ca 1,8 miljoner euro av anslagen under moment 35.10.27 (Bekämpning av miljöskador) i statsbudgeten för upprätthållande av beredskap för bekämpning av fartygsoljeskador. Propositionens mål är att en avsevärd del av dessa kostnader skall kunna ersättas staten ur oljeskyddsfon-

den. Därför är det nödvändigt att 5 § i det lagförslag som behandlas i riksdagen ändras så att oljeskyddsavgiften höjs till 0,50 euro per ton. På detta sätt säkerställs att oljeskyddsfondens likviditet och möjligheterna för andra som är berättigade till ersättning att få ersättning ur fonden inte äventyras.

Enligt motiveringen till den proposition som behandlas i riksdagen var avsikten att en separat proposition med förslag om en förlängning av giltighetstiden för lagen om temporär ändring av 2 och 3 § lagen om oljeskyddsfonden skulle överlämnas till riksdagen. Lagens giltighetstid behöver dock inte förlängas, om den höjning av oljeskyddsavgiften som föreslås i denna proposition träder i kraft vid samma tidpunkt som den nya lagen om oljeskyddsfonden. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid ingången av 2005. Det föreslås därför att ikraftträdandebestämelsen i den ursprungliga propositionen (31 §) ändras så att omnämningarna av att lagen skall träda i kraft stegvis stryks.

3. Propositionens verkningar

Den föreslagna höjningen av oljeskyddsavgiften gäller olja som importeras till eller transporteras genom Finland. Höjningen föreslås bli 0,13 euro per ton, vilket motsvarar ca 0,15 % av genomsnittspriset på råolja (35 dollar per fat, dvs. 82 euro per ton). Till följd av höjningen ökar inflödet av avgiftsinkomster till oljeskyddsfonden med uppskattningsvis 1,9 miljoner euro per år och kommer således att uppgå till ca 7,5 miljoner euro.

Fondens utgifter kommer att öka med anledning av den föreslagna ändringen av 18 §. Avsikten är att ersättningarna för de av isbrytarens driftskostnader som hänför sig till oljebekämpning och uppgår till ca 2,4 miljoner euro och för statens andra kostnader för upprätthållande av bekämpningsberedskap i huvudsak skall täckas med ökningen av fondens inkomstflöde. Därför inverkar propositionen inte på möjligheterna för regionala räddningsmyndigheter och andra som har rätt till lagstadgade ersättningar att få ersättning ur oljeskyddsfonden.

Kombiisbrytaren föranleder kostnader först från och med år 2007. Oljeskyddsavgiften höjs dock redan vid den uppskattade tidpunk-

ten för lagens ikraftträdande, dvs. vid ingången av 2005. Enligt den uppskattning oljeskyddsfondens direktion gjort gör detta, tillsammans med ökningen av inkomstflödet till följd av den höjda avgiften för 2003—2004, det möjligt att betala ersättningar om 6—8 miljoner euro åren 2005—2006 bl.a. för kostnader för användningen av Gränsbevakningsväsendets utsjöbevakningsfartyg i oljebekämpningsuppgifter. Det är dock svårt att uppskatta fondens utgiftsutveckling bl.a. av den orsaken att räddningsområdena först nyligen har inlett sin verksamhet och regionala bekämpningsplaner inte ännu har gjorts upp.

Propositionen har inte några miljökonsekvenser i och för sig. Genom den förbättras dock indirekt Finlands beredskap att bekämpa oljeskador också på vintern och i häftig sjögång i och med att anskaffningen av en kombibrytare som lämpar sig för dylika förhållanden tryggas.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet. Utlåtande om den har begärts av finansministeriet, Finlands Kommunförbund, oljeskyddsfondens direktion samt Olje- och Gasbranschens Centralförbund. Olje- och Gasbranschens Centralförbund motsätter sig den föreslagna lagändringen.

5. Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft samtidigt som de föreslagna lagarna i regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om oljeskyddsfonden och till vissa lagar som har samband med den som en del av den föreslagna nya lagen om oljeskyddsfonden. Enligt nämnda regeringsproposition avses lagen träda i kraft den 1 januari 2005.

6. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I 87 § i grundlagen föreskrivs att för att ett lagförslag om inrättande av en fond utanför

statsbudgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål skall godkännas krävs i riksdagen minst två tredjedelars majoritet av de avgivna rösterna. Regeringen anser att den höjning av oljeskyddsavgiften som föreslås i denna proposition inte innebär någon väsentlig utvidgning av fonden. Grundlagsutskottet har tidigare tagit ställning till propositioner i vilka föreslagits att de övre och nedre gränserna för oljeskyddsfondens kapital skall fördubblas. Utskottet stannade då för att förorda vanlig lagstiftningsordning (GrUU 19/1989 rd och 1/1997 rd).

Syftet med den föreslagna bestämmelsen om ersättning för statens kostnader för upprätthållande av oljebekämpningsberedskap är bl.a. att underlätta anpassningen till en ny situation där statliga myndigheters oljebekämpningsberedskap förbättras med hjälp av långvariga hyresavtal med offentliga eller privata serviceproducenter. Dessutom gör förslaget det möjligt att ersätta staten för kostnader för annat upprätthållande av beredskap att bekämpa fartygsoljeskador. Förslaget innebär sålunda att användningen av oljeskyddsfondens medel utvidgas till ersättningar för sådana kostnader för vilka fondens medel inte hittills har kunnat användas. Avsikten är att dessa kostnader täcks med ökningen av fondens inkomster till följd av att oljeskyddsavgiften höjs. Regeringen anser att utvidgningen av fondens ändamål emellertid inte kan anses vara så väsentlig att godkännandet av lagförslaget av denna orsak skulle förutsätta särskild lagstiftningsordning enligt 87 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet kommer att ge sitt utlåtande om den ursprungliga propositionen. För säkerställande av att också det lagförslag som ingår i denna kompletterande proposition överensstämmer med kraven i 87 § i grundlagen, anser regeringen det önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om propositionen begärs.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande kompletteringar till regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om oljeskyddsfonden och till vissa lagar som har samband med den:

Lag om oljeskyddsfonden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

5 §

Oljeskyddsavgiftens storlek

Till oljeskyddsfonden tas för avgiftsbelagd olja som importeras till eller som transporteras genom Finland ut en oljeskyddsavgift på 0,50 euro för varje fullt ton. Avgiften tas ut till det dubbla beloppet, om oljan transporteras med ett tankfartyg som inte är försett med dubbelbotten som omfattar hela den del av fartyget där lasttankarna är belägna. Är det oklart om oljeskyddsavgiften skall tas ut till förhöjt belopp, skall tullmyndigheterna innan de avgör ärendet införskaffa ett utlåtande av behörigt sjöfartsdistrikt. Sjöfartsverket utfärdar vid behov närmare föreskrifter om när ett tankfartyg skall anses vara försett med dubbelbotten.

18 §

Av prövning beroende ersättning för anskaffning av bekämpningsmateriel och för upprätthållande av bekämpningsberedskap

Ur oljeskyddsfonden kan ersättning för sådana kostnader för anskaffning av materiel för bekämpning av fartygsoljeskador och för upprätthållande av bekämpningsberedskap som avses i lagen om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg, beviljas staten.

Ur oljeskyddsfonden kan dessutom ersättning för kostnader för anskaffning av materiel för bekämpning av fartygsoljeskador beviljas landskapet Åland.

31 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 200 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 24 maj 1974 om oljeskyddsfonden (379/1974) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 10 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Miljöminister *Jan-Erik Enestam*